

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра загальної економічної теорії та економічної політики

УДК 330.341.2

Кутуза Ангеліна Олександрівна

**ІНФОРМАЦІЙНО-ТЕХНОЛОГІЧНА РЕВОЛЮЦІЯ КІНЦЯ ХХ
СТОЛІТТЯ. ІНТЕРНЕТ-ЕКОНОМІКА**

напрямок підготовки 8.03050901 «Економічна теорія»

АВТОРЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи бакалавра

ОДЕСА – 2021

Кваліфікаційна робота є рукописом.

Роботу виконано на кафедрі загальної економічної теорії Одеського національного економічного університету.

Науковий керівник: доктор економічних наук, доцент
Жданова Людмила Леонідівна
Одеський національний економічний
університет, доцент кафедри загальної
економічної теорії

Захист кваліфікаційної роботи відбудеться 14 червня 2021 року о 9:00 год, на засіданні державної атестаційної комісії в Одеському національному економічному університеті за адресою: 65082, м. Одеса, вул. Преображенська, 8, ауд. 202

З кваліфікаційною роботою можна ознайомитися на кафедрі загальної економічної теорії та економічної політики Одеського національного економічного університету за адресою: 65082, м. Одеса, вул. Преображенська, 8, ауд. 316

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Сьогодні в Україні, на фоні боротьби з пандемією, різноманітні сфери суспільного, економічного та політичного життя зазнають колосальних трансформації, зокрема, це виражається в тому, що майже всі типи взаємовідносин переходять в інтернет-простір, що для нашої держави стало черговим передбачуваним викликом та загострило уже існуючі проблеми в сфері інтернет-економіки. В той час, як економічні країни-гіганти сучасності в постіндустріальну епоху активно та всесторонньо розвивали та розвивають далі електронне середовище та переходять до інформаційної цивілізації, в Україні подібний перехід до посилення ролі економічних відносин в мережі Інтернет, об'єктивно був відчутним лише з початку минулого року, і став швидше відповіддю суб'єктів економічної діяльності на необхідність і далі провадити економічну діяльність в умовах національного карантину, однак за відносності підтримки зі сторони державних інститутів, ця новоутворена саморегульована економічна система, що формується і нині в мережі, не зможе конкурувати та інтегруватися в глобальну інтернет-економіку. Важливо розуміти, що інформаційна революція, що характеризується масовим поширенням інформаційних технологій серед населення та бізнесу, їх постійним удосконаленням та адаптацією здійснює суттєвий вплив на розвиток національної та світової економіки. Теоретичну та прикладну природу питання наукового обґрунтування подальшого розвитку інтернет-економіки в умовах сучасної глобальної нестабільності важко переоцінити, а особливо в нашій країні. Оскільки йдеться про нові трансформаційні тенденції розвитку міжнародної електронної економічної діяльності, яка має високий потенціал для зростання, практично безмежні можливості для суттєвих продуктових електронних інновацій та цифрових технологій, що сьогодні є уже не ознакою прогресивності, як такої, а необхідністю для учасників ринку мати можливість долучитися до економічних процесів міжнародного масштабу, для України це питання є вкрай важливим.

Саме тому, вирішення даних проблем і зумовлює поглиблене дослідження інформаційно-технологічної революції кінця ХХ століття та інтернет-економіки, а також актуалізує необхідність вивчення зарубіжного досвіду в цій сфері з метою пошуку оптимальних для нашої країни напрямів удосконалення механізму соціально-економічних відносин у «нових» економічних реаліях сучасного світу.

Проблемні питання та генезис інформаційно-технологічної революції кінця ХХ століття та інтернет-економіки розглядалися багатьма вітчизняними та зарубіжними вченими-економістами. Теоретичні та прикладні основи функціонування цих базових понять, їх історичні аспекти, прояви та вплив на динаміку основних макроекономічних показників розглядалися такими економістами як: І. Г. Ханін, І. М. Чирак, Н. О. Блажевич, О. Б. Шевчук, М. Й. Ковач, Т.В. Максіянова, А.О. Маслов, С. М. Веретюк, В. В. Пілінський, Н.Е. Деєва, В.В. Делейчук, Г.Т. Карчева, Д.В. Огородня, В.А. Опенько, С. В.Коляденко, Н. Б.Демчишак, Л.Л. Жданова та інші.

Разом з тим, слід зазначити, що не повною мірою вирішеними залишаються питання всебічної та повної оцінки масштабів інтернет-економіки в національній економічній системі.

Об'єктом дослідження є: сукупність теоретико-методичних та організаційно-прикладних аспектів інформаційно-технологічної революції кінця ХХ століття та інтернет-економіки.

Предметом дослідження є: система економічних відносин, що виникають між суб'єктами національної економіки в контексті науково-технічної революції.

Метою роботи є: поглиблення теоретичних засад процесу інформаційно-технологічної революції кінця ХХ століття та визначення основних напрямків удосконалення функціонування та збільшення частки інтернет-економіки з урахуванням інтеграційних процесів в Україні.

Для досягнення поставленої мети в дипломній роботі необхідним є вирішення наступних завдань:

- визначити сутність науково-технічної революції, етапи її розвитку та особливості прояву;
- дослідити чинники формування інтернет-економіки та основні підходи до її концептуалізації, як «нової економіки»;
- розглянути роль і місце інтернет-економіки в сучасній системі економічних відносин;
- проаналізувати трансформації економічних відносин в Україні в умовах інформаційно-технологічної революції;
- здійснити дослідження основних показників розвитку інтернет-економіки;
- спрогнозувати подальший розвиток інтернет-економіки в сучасних соціально-економічних умовах України;
- розглянути проблеми та виклики за умов сучасних тенденцій розвитку інтернет-економіки;
- обґрунтувати шляхи подальшого розвитку та розширення частки інтернет-економіки в Україні з метою забезпечення конкурентоспроможності національної економіки.

Методи дослідження. Для досягнення мети дипломної роботи та вирішення поставлених задач використовувався системний підхід, що дав можливість провести комплексне дослідження особливостей прояву науково-технічної революції в Україні та світі. При дослідженні теоретичних засад формування та функціонування інтернет-економіки, ідентифікації понятійного апарату використовувалися такі загальнонаукові методи пізнання, як: аналіз та синтез, індукція та дедукція, абстрагування та конкретизація, метод аналогії. В процесі дослідження еволюції науково-технічної революції було використано історичний метод. У ході оцінювання основних показників розвитку інтернет-економіки в Україні та дослідження світового досвіду використано такі специфічні методи, як: метод групувань, порівняння, статистичного аналізу. Для наочного зображення статистичного матеріалу, використано методи узагальнення та графічного зображення даних. Для розробки рекомендацій стосовно шляхів подальшого розвитку та розширення частки інтернет-економіки в Україні використано методи аналізу та синтезу, групування та порівняння. При прогнозуванні подальшого розвитку інтернет-економіки використано економіко-математичні методи.

Інформаційною базою є: законодавчі та нормативні акти з питань інформаційно-технологічної революції кінця ХХ століття та інтернет-економіки.,

дисертаційні та монографічні дослідження, експертні висновки, періодична економічна література, статистичні звіти та інтернет-ресурси.

Практичне значення одержаних результатів полягає в тому, що представлені напрямки удосконалення можуть бути використані в роботі органів влади, у роботі науково-дослідних установ та навчальному процесі.

Структура роботи. Дипломна робота складається із: вступу, трьох розділів, висновків, списку використаної літератури і додатків. Загальний обсяг роботи становить 73 сторінок, із них 62 сторінки основного тексту. Робота містить 11 таблиць та 13 рисунків, додатки викладено на 4 сторінках, список використаних джерел містить 39 найменувань.

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «Теоретико-методологічні засади дослідження науково-технічної революції та становлення інтернет-економіки» було визначено сутність науково-технічної революції, етапи її розвитку та особливості прояву, а також було зауважено, що особливістю науково-технічної революції є радикальна перебудова всього технічного і технологічного базису виробництва, його організації, управління, яка можлива лише за умови використання у виробництві наукових винаходів, а науковці виділяють її чотири періоди (див. табл. 1.1).

Таблиця 1.1.

Класифікація науково-технічних революцій

	Період розвитку	Домінуюча інфраструктура	Провідні галузі народного господарства
Перша науково-технічна революція	XV—XVII ст.	Дороги, зрошувальні канали	Сільське господарство, текстильна промисловість
Друга науково-технічна революція	XIX ст.	Залізні дороги, судоходні лінії	Легка промисловість, металургія, хімія, суднобудування, загальне машинобудування
Третя науково-технічна революція	з кінця XIX ст.-початок XX ст.	Енергосистеми, пошта, телеграф, радіозв'язок, телефон, залізні дороги	Хімія, металургія, машинобудування, ПЕК, електротехніка
Четверта науково-технічна революція	50-ті – 80-ті рр. XX ст.	Швидкісні автодороги, енергосистеми, трубопроводи, радіо та телевізійний зв'язок, сухододні та авіалінії,	Електроенергетика, точне машинобудування, виробництво нових синтетичних матеріалів, приладобудування, радіоелектроніка
	80-ті – 90-ті рр. XX ст.	Засоби телекомунікацій, глобальні енергосистеми, екологічні системи, авіалінії	Мікроелектроніка, інформатика, біотехнологія, аерокосмічна промисловість
	початок XXI ст.	Інтернет, глобальні енергосистеми екологічні системи, авіалінії	Інформатика, гена інженерія, освіта, охорона здоров'я, електроніка, комерція

Таким чином, науково-технологічна революція дає змогу усвідомити, що наука, та, уже сьогодні, інформаційні технології змінюють не види діяльності, а їх технологічну здатність використовувати як пряму виробничу силу те, що відрізняє людину від інших біологічних створінь – здатність обробляти і розуміти символи, генеруючи нове знання.

Узагальненими наслідками науково-технологічної революції, які привели до формування сучасного глобального економічного, соціального, політичного та культурного порядку є:

- ✓ базові матеріалоємні галузі промисловості переорієнтовуються з місцевої сировини до ринків збуту; більшість районів, що зараз розвиваються, не мають сировинних баз;
- ✓ основними центрами і регіонами розміщення виробництва стали території з високим науковим потенціалом, а перспективною формою територіальної організації науково-виробничих комплексів стали технополіси;
- ✓ відбулася зміна змісту і характеру праці, приміром збільшується частка творчих, пошукових функцій, що веде до зрівняння суттєвих відмінностей між людьми розумової і фізичної праці;
- ✓ зростає частка висококваліфікованих спеціалістів, що здійснюють обслуговування нової техніки і технологій, а це в свою чергу це вивільнило трудові ресурси;
- ✓ значно підвищилися вимоги до культурно-технологічної та інтелектуальної підготовки кадрів;
- ✓ при розміщенні господарства в економічно розвинутих країнах здійснюється орієнтування на використання висококваліфікованої робочої сили або на дешеву робочу силу в країнах, що розвиваються;
- ✓ прискорилися структурні зміни у сфері людської діяльності, відбулася міграція трудових ресурсів із сільського господарства в промисловість, а з неї – у сферу науки, освіти, обслуговування, що викликало зростання концентрації населення в містах;
- ✓ відбулася "інтернаціоналізація" суспільних відносин (як приклад – неможливість виробляти будь-що в одній країні, не беручи до уваги міжнародні стандарти, ціни на світовому ринку, міжнародний поділ праці);
- ✓ з новою силою постала проблема подальшого вдосконалення системи освіти. Новий науково-технічний уклад потребує постійної освіти, яка складається з двох підсистем: базової освіти і додаткової, яка має здійснюватися в основному шляхом постійної самостійної освіти;
- ✓ запроваджується система жорстких санкцій за забруднення навколишнього середовища.

Науково-технологічна революція представляє собою якісне перетворення продуктивних сил з урахуванням трансформації науки у вирішальний фактор розвитку суспільного виробництва, основною рисою якого є перебудова технічного базису та технологічного способу виробництва, починаючи з використання матеріалів і енергетичних процесів, і закінчуючи системою машин і формами організації та управління, ставленням людини до процесу виробництва; тобто, відбуваються перетворення науки в безпосередню продуктивну силу внаслідок злиття воедино якісних змін у науці, техніці і виробництві, посилення їх взаємодії. Кожний етап науково-технічної революції створює новий етап суспільного поділу праці, що з перетворенням науки в провідну сферу економічної та соціальної діяльності, набирає масового характеру, та призводить до зростання інтенсифікації всього процесу виробництва завдяки його науковій організації і раціоналізації, зниження матеріаломісткості, капіталомісткості і трудомісткості продукції та якісних перетворень всіх елементів продуктивних сил – предмета праці, знарядь виробництва та самого працівника. При цьому, показовими атрибутами науково-технічної революції, які притаманні цьому явищу, як соціально-економічному, є

виконання наукою її матеріально-технічної функції, а також безпосередньому впливі наукових знань на самих виробників, на людей, їх світогляд, творчі здібності, оскільки за відсутності інтелектуального розвитку людини-робітника, інженера, техника, організатора виробництва неможливий і успішний розвиток техніки, технології, і відповідно використання їх у виробництві.

Дослідивши чинники формування інтернет-економіки та основні підходи до її концептуалізації, як «нової економіки», можна стверджувати, що наслідком останнього етапу науково-технічної революції, стало формування економічних відносин в новому мережевому просторі, і утворення нового базового поняття «інтернет-економіка», що базується на комп'ютерних та інформаційно-комунікативних технологіях, і докорінно перетворює сфери і бізнес-процеси на базі Інтернету та нових цифрових технологій. Розглянувши роль і місце інтернет-економіки в сучасній системі економічних відносин, можна узагальнити, що не існує еталонного маршруту побудови ефективної інтернет-економіки, однак можна цього досягнути шляхом сприяння та заохочування конкуренції, інновацій, розвитку людського капіталу та створення ефективної інтернет-інфраструктури.

Сьогодні застосування мережі інтернет є надзвичайно продуктивним і становить основу базису новітньої інформаційно-мережевої економіки. Інтернет все активніше використовують у різних видах господарської діяльності, зокрема, нових видах діяльності. Швидкого поширення набуває електронний бізнес (електронна комерція, електронна реклама, електронний маркетинг, електронний рекрутинг, електронний консалтинг, електронні фінансові послуги, електронна логістика, електронна освіта). Роль мережі інтернет у розбудові економіки проявляється в таких аспектах:

- ✓ *основний канал розповсюдження товарів та послуг;*
- ✓ *доступ до колосального масиву інформації;*
- ✓ *«стирання кордонів»;*
- ✓ *піднесення фінансових ринків;*
- ✓ *оперативне керівництво філіями та дочірніми компаніями;*
- ✓ *радикальний засіб представлення товару.*

Основною організаційною структурою нової економіки є інтернет-економіка, яка поступово змінює традиційну, у результаті чого виникає нова основа в конфігурації економічної діяльності, яка характеризується такими рисами:

- ✓ *з огляду на зовнішні та додаткові ефекти в межах використання у різних економічних сферах, економічний вплив інтернет-економіки є важливішим, ніж безпосередній внесок до валового внутрішнього продукту виробничого сектору, оскільки відбувається зростання валового внутрішнього продукту за рахунок цифровізації та збільшення питомої ваги інтернет-економіки економіки, інформаційно-комунікативних технологій, інформаційних продуктів і послуг в внутрішньому валовому продукту;*
- ✓ *важливим зовнішнім ефектом є нова модель організації виробництва і споживання, зокрема ресурсозберігаючі операції, прискорення зв'язків між господарськими суб'єктами, відкриття нових логістичних можливостей, максимальна автоматизація бізнес-процесів суб'єктів підприємництва;*

- ✓ зростаючі темпи розвитку інноваційної діяльності в сфері інформаційно-комунікативних технологій знижують затрати на доступ до інтернет-ресурсів, створюються нові моделі обміну інформацією, знаннями, науковими дослідженнями, створюються нові освітні та професійні програми з метою підготовки відповідних фахівців, оскільки затребуваними стають працівники, підприємці та державні службовці, які володіють навичками, необхідними для того, щоб скористатися можливостями цифрового світу;
- ✓ засобами інтернет-технологій здійснюються новітні послуги: електронна торгівля, електронне фінансування, електронні транзакції, електронне управління, що сприяє підвищенню розвитку економіки цілому, використання цифрових платформ у процесі розвитку бізнес-моделей та формування єдиного інформаційного простору між учасниками економічних відносин: бізнесу, держави й громадян, відбувається інформаційна й економічна інтеграції країн;
- ✓ підзвітний суспільству уряд, який ефективно використовує Інтернет для розширення прав і можливостей громадян і надання послуг.

У процесі розвитку інформаційного суспільства відбувається формування економічної системи інформаційного типу – інтернет-економіки, або як ототожнюють ці два поняття деякі науковці, цифрової економіки, характерною особливістю якої є активне використання інформаційно-комунікативних технологій та мережі інтернет, що нерозривно пов'язано з формуванням інформаційного суспільства. При розкритті сутності дефініції «цифрової економіки» або «інтернет-економіка» слід зазначити, що сьогодні існують різні інтерпретації цього терміна, які залежать від точки зору конкретного науковця, відповідних наукових шкіл та способу дослідження (див табл. 1.2).

Таблиця 1.2

Погляди науковців щодо змісту поняття «інтернет-економіка»

Автор	Визначення терміна
Добринін А. П.	економіка, що заснована на домінуючому застосуванні цифрових технологій
Карчева Г.М.	це інноваційна динамічна економіка, що базується на активному впровадженні інновацій та інформаційно-комунікаційних технологій в усі види економічної діяльності та сфери життєдіяльності суспільства, що дозволяє підвищити ефективність та конкурентоспроможність окремих компаній, економіки та рівень життя населення
Дєєва Н.Е., Делейчук В.В.	це економічна діяльність, яка виникає через мільярди повсякденних онлайн-зв'язків між людьми, підприємствами, пристроями, даними та процесами
Веретюк С.М.	як ще нереалізована трансформація всіх сфер економіки завдяки перенесенню всіх інформаційних ресурсів та знань на комп'ютерну платформу
Коляденко С.В.	економіка, що базується на виробництві електронних товарів і сервісів високотехнологічними бізнес-структурами і дистрибуції цієї продукції за допомогою електронної комерції
Семячков К.А.	сучасний тип господарювання, який характеризується переважаючою роллю даних і методів управління ними як визначального ресурсу у сфері виробництва, розподілу, обміну і споживання

Спільною ознакою багатьох наукових підходів до визначення сутності інтернет-економіки є спроба вчених виділити широке застосування інформаційно-

комунікативних технологій у процесах суспільного виробництва, тобто, інтернет-економіка розглядається, як сукупність економічних процесів з активним використанням інформаційно-комунікативних технологій та мережі. Підсумовуючи зазначене, на мою думку, інтернет-економіка – це своєрідна модель взаємодії всіх учасників економічних процесів інформаційного суспільства, яка побудована на використанні інформаційно-комунікативних технологій та електронних каналів зв'язку із застосуванням електронного документообігу.

Інтернет-економіка змінює спосіб нашої роботи, спілкування, створення та обміну інформацією та організації людей, ідей та речей по всьому світу. Проте масштаби цієї трансформації все ще недооцінені, оскільки ми все ще знаходимось на ранніх етапах перетворень, які інтернет-економіка розкриє та можливостей, які вона буде ще в подальшому розвивати. Як результат, уряди та підприємства повинні визнати та прийняти величезні можливості, які може створити інтернет, навіть коли вони працюють над вирішенням ризиків для безпеки та конфіденційності, які також притаманні інтернет-економіці. Як показала еволюція інтернету за останні два десятиліття, така робота повинна включати сприяння розвитку так званої інтернет-екосистеми, яка покращує інфраструктуру та доступ, створює конкурентне середовище, яке приносить економічні блага користувачам і дозволяє новаторам та підприємцям розвивати людський капітал. Разом ці елементи можуть максимізувати постійний вплив інтернету на економічне зростання та процвітання, а нашій країні зокрема дають можливість для розвитку, масштабніші, оскільки вітчизняна рівень розвитку інтернет-економіки має чудову можливість здійснити економічний «стрибок» за допомогою використання інтернет-технологій.

Дослідження інтернет-економіки продемонстрували, що потужна інтернет-екосистема, яка сприяє конкуренції, заохочує інновації, розвиває людський капітал, створює всеосяжну інтернет-інфраструктуру та покращує доступ, дозволяє країні охопити максимальну цінність цієї технологічної трансформації.

У другому розділі **«Аналіз впливу інформаційно-технологічної революції на розвиток інтернет економіки»** розкрито особливості трансформацій економічних відносин в Україні в умовах інформаційно-технологічної революції, що дало змогу побачити, що наша держава має потенціал конкурентоспроможності, який є основним резервом для системних зрушень соціально-економічного середовища, незважаючи на негативну динаміку світових рейтингів. Здійснене дослідження основних показників розвитку інтернет-економіки відобразило чималий розрив в порівнянні із країнами Європейського Союзу, проте водночас відкрило можливості використати конкурентні переваги нашої країни, що вже існують, щоб щонайбільше усунути наявні ключові завади, що стоять на перешкоді її піднесенню.

Загальноприйнято вважати, що високий показник обсягу внутрішнього валового продукту свідчить про міцність та розвиненість економіки країни, а вплив на нього консолідації економічних процесів з інтернет-середовищем, свідчить, що найбагатші країни мають вищу пропускну здатність в інтернеті, тому, я в дипломній роботі припустила, що варто проаналізувати динаміку кількості інтернет-користувачів в Україні.

Рис. 2.1. Динаміка кількості інтернет-користувачів та ВВП на душу населення в Україні, 2014-2020 роки

Як видно з рис. 2.1 кількість інтернет-користувачів збільшується з року в рік в порівнянні з 2014 роком цей показник у 2019 році зріс майже в 4,5 рази, а темпи його приросту випереджують темпи приросту внутрішнього валового продукту на душу населення, що свідчить про збільшення кількості суб'єктів інтернет-економіки, та водночас про недостатню її інституціональну та технічну забезпеченість. Виходячи з цього, можна також підсумувати, що сьогодні головним завданням для України є підвищення ролі уряду в розвитку інформаційно-комунікаційних технологій, як рушійної сили підвищення конкурентоспроможності і забезпечення сталого економічного зростання.

Пандемія, вдаривши не тільки по охороні здоров'я всіх країн, але і, що вкрай важливо, по їх економіці, призвела до стану, який вже отримав назву коронакризи. Як заявив Френсіс Фукуяма в своїй нещодавній статті, промисловість більшості країн світу відкотилася до рівня 90-х років. Європа заявляє, що до рівня економічного розвитку 2019 року зможе повернутися тільки в 2022. Однак, в Україні коронакриза дала чималий поштовх до розвитку інтернет-економіки, яка в майбутньому зможе забезпечити сталий розвиток основних напрямів економічної та соціальної діяльності країни, створюючи для цього сприятливі умови.

Для проведення прогнозу, в даній дипломній роботі було побудовано одно- та багатofакторну моделі, а оскільки неможливо достеменно точно визначити показники інтернет-економіки в Україні, було використано певні запропоновані дотичні показники. Зокрема, було побудовано однофакторну статистичну модель залежності обсягу електронної торгівлі і незалежного фактора, в якості якого запропоновано використати обсяг ВВП, аргументуючи це тим, що ВВП, по своїй структурі містить складові, які безпосередньо формують сектор інтернет-економіки (див рис. 2.2).

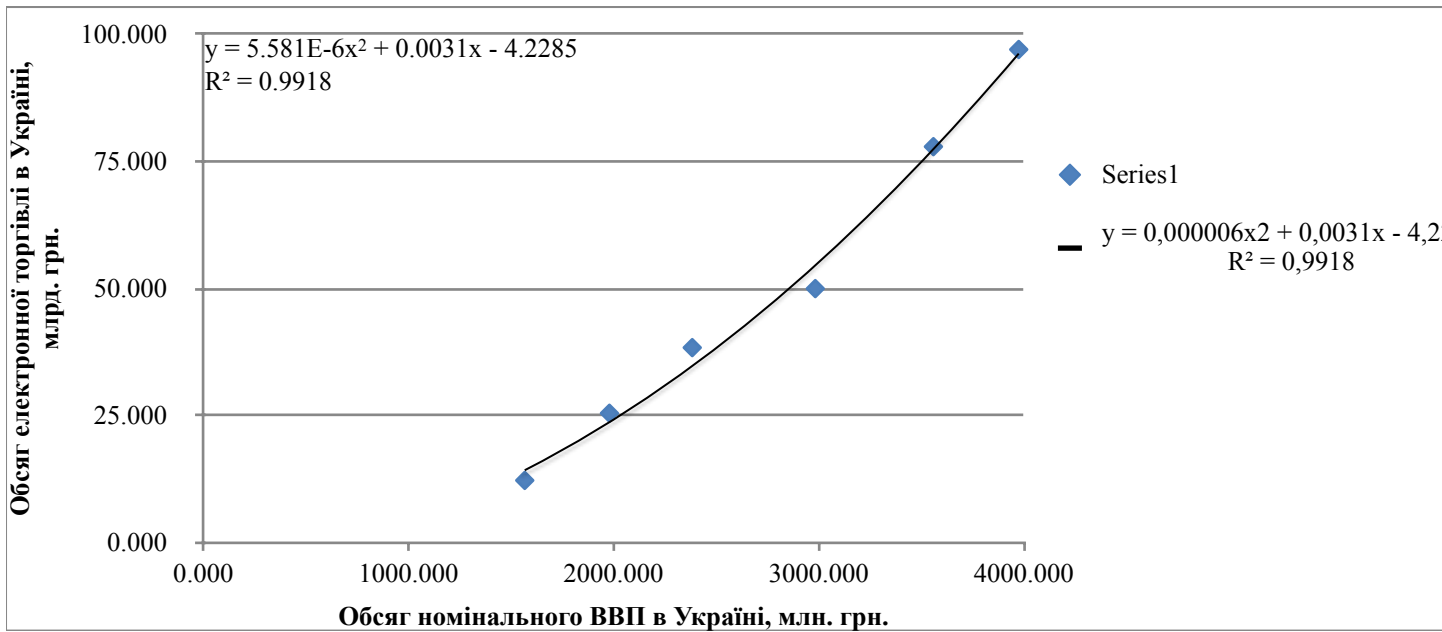

Рис. 2.2. Взаємозв'язок обсягу електронної торгівлі та ВВП у 2014-2020 роках

Хоч в нашому випадку, ВВП і є найбільш визначальним фактором, однак у динамічному економічному середовищі варто виводити моделі, які базуються на використанні декількох факторів впливу. Тому було побудовано багатофакторну модель, яка опиралась на тісний взаємозв'язок аналізованого показника із кількома найбільш підходящими незалежними змінними. Проведений комплексний аналіз, показав, що нахил площини у напрямі показників обсягу номінального ВВП в Україні, кількості інтернет-користувачів (домогосподарств) та кількості комерційних інтернет-користувачів представляє чутливість обсягу електронної торгівлі від зміни в показниках цих факторів. Таким чином, регресійний аналіз виявив, що при зростанні таких показників як обсягу номінального ВВП в Україні, кількості інтернет-користувачів (домогосподарств) та кількості комерційних інтернет-користувачів, обсяг електронної торгівлі буде збільшуватись. Проте із таким фактором, як обсяг ВВП України з розрахунку на одну особу населення досліджуваний чинник має обернений зв'язок, тобто при його збільшенні, обсяг електронної торгівлі буде зменшуватись.

Прогноз подальшого розвитку інтернет-економіки в сучасних соціально-економічних умовах України, а також запропоновані моделі відобразили позитивну динаміку в найближчі три роки, зокрема можна стверджувати про збільшення не лише кількості інтернет-користувачів та обсягу електронної торгівлі, але й про зростання питомої ваги обсягу електронної торгівлі в обсязі ВВП країни.

У третьому розділі «**Напрямки та перспективи зростання частки інтернет-економіки в Україні**» було розглянуто проблеми та виклики, а також запропоновані можливі шляхи їх подолання за умов сучасних тенденцій розвитку інтернет-економіки. Серед проблем, виявлених в результаті дослідження можна виділити основні з них, які гостро стоять в нашій країні:

- ✓ *відсутність інфраструктури, що включає в себе як забезпечення підключення до інтернет-мережі, так і відсутність потужних технологічних інновацій в сфері інтернет-економіки;*
- ✓ *цифровий розрив між різними верствами населення, зокрема відсутність знань про використання уже існуючих послуг, представлених в цифровому вигляді;*
- ✓ *недосконале законодавство в питаннях сфери цифровізації соціально-економічних відносин;*
- ✓ *низький рівень безпеки та неповноцінна захищеність даних;*
- ✓ *відсутність державного стимулювання суб'єктів економічних відносин в питаннях цифровізації.*

Визначені перешкоди потребують конкретних реформ. Інформатизація суспільства спроможна підвищити інвестиційну привабливість держави та економічний потенціал, збільшити кількість послуг, які можуть надаватись онлайн, зменшити рівень корупції в державі, підняти рівень відкритості наданих послуг та рівень прозорості роботи державних структур.

В даній дипломній роботі, на підставі проведених досліджень, було запропоновано наступні шляхи подальшого розвитку та розширення частки інтернет-економіки в Україні з метою забезпечення конкурентоспроможності національної економіки, та наведено можливі ефекти від їх застосування, зокрема:

- ✓ *розробка і впровадження технології «блокчейн» (відкритих розподілених реєстрів), що дасть змогу скоротити час на виконання певних операцій, а також стане значний внеском в кібербезпеку всієї системи;*
- ✓ *стимулювання бізнес-структур для запровадження нових цифрових технологій, з метою інтеграції міжнародну мережеву систему економічних зв'язків;*
- ✓ *фінансування цифрових навичок для населення;*
- ✓ *підписання міжнародних договорів про співробітництво в сфері інновацій та цифровізації;*
- ✓ *стимулювання реального сектору економіки до переходу на цифровий рівень виробництва.*

ВИСНОВКИ

Дипломна робота містить узагальнену теоретичну базу та процесів становлення, розвитку, функціонування науково-технічної революції та інтернет-економіки в цілому та в Україні зокрема.

Проаналізувавши еволюцію економічних відносин в контексті етапів науково-технічних революцій, впевнено можна стверджувати, що їх кульмінацією сьогодні є новий економічний простір під назвою інтернет-економіка, яка полягає у використанні сучасних інформаційних технологій у бізнесі, підприємстві, та міститься в нематеріальній інформаційній мережі, яка за лічені секунди з'єднує людей, що знаходяться на значних відстанях один від одного, стирає усілякі кордони, національні та релігійні відмінності і є передумовою виникнення нової економічної спільноти із революційно-новими інтернет-відносинами та гравцями, які взаємодіють між собою на потенційно необмежених інформаційних ресурсах.

Дана дипломна робота яскраво продемонструвала, що нині інтернет-економіка є визначним чинником економічного зростання та формування нового атрибуту життя. Лідери світової економіки розглядають цифровізацію як першочерговий напрямок інноваційного розвитку виробничо-економічних систем різних рівнів та інструмент забезпечення конкурентних переваг у довгостроковій перспективі. Для нашої країни розвиток процесів цифровізації набуває додаткового значення, оскільки надає реальні перспективи для модернізації економіки, покращення її виробничо-технологічної структури, забезпечення участі у новій глобальній економіці та подолання на цій основі сучасного кризового стану. Можна впевнено стверджувати, що перед Україною сьогодні стали виклики, що стосуються зміни соціально-технологічного укладу, наслідком якого буде повне переформатування традиційних нам систем, формування нових соціальних та економічних стратегій. Разом з тим, перебуваючи у фазі спаду, разом із цими викликами, у нас є колосальні можливості для здійснення так званого «цифрового стрибку» та технологічного переходу на більш високий рівень, та швидшого, якіснішого, великого оновлення та розвитку.

Дослідження формування та розвитку цифровізації економіки України показало, що цей процес має сильні та слабкі сторони. Використання сильних сторін може суттєво пришвидшити та забезпечити цифровізацію для всіх суб'єктів економічних відносин в Україні. Цьому сприяють і наявні в нашій державі можливості. Проте необхідно також працювати над вирішенням слабких сторін та вживати заходи щодо мінімізації загроз для інтернет-економіки. Запропоновані механізми цифровізації можуть забезпечити поступове впровадження цифрових технологій у стратегічних галузях вітчизняної економіки, які є фундаментом для подальшого процесу цифровізації. Також не варто очікувати швидкого переходу всієї економіки в цифрове середовище, оскільки це неможливо. Але можливо створити такі умови, коли цифровізація є бажаною та забезпечує конкурентні переваги для бізнесу і зручність для споживачів. У такому випадку формування цифрової економіки в Україні відбуватиметься з ініціативи бізнесу та громадськості, які і є основними гравцями ринку, які отримують більшу частину економічних вигід від цього процесу.